

EUROOPA KOHTU OTSUS

6. veebruar 1973¹

[...]

Kohtuasjas 48/72,

Euroopa Kohtu poole on pöördunud Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunal de commerce de Liège eelotsuse saamiseks selles kohtus menetluses olevas hagis SA BRASSERIE DE HAECHE, registreeritud asukoht Boortmeerbeek,

ja

ABIKAASADE WILKIN-JANNSEN, elukoht Esneux,

vahel

Euroopa Majandusühenduse artikli 85 ning nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 punktide 2, 3, 4, 5, 6 ja 9 kui esimese EMÜ asutamislepingu artiklite 85 ja 76 rakendamist reguleeriva määruse tõlgendamine, EÜT 1972 lk 204/62 jj,

KOHUS

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed R. Monaco ja P. Pescatore, kohtunikud A. M. Donner (ettekandja) ja J. Mertens de Wilmars, kohtujurist: K. Roemer, kohtusekretär: A. Van Houtte, on teinud järgmise

OTSUSE

Faktilised ja õiguslikud asjaolud

I – Faktilised asjaolud

[...]

Põhjendused

1. Kohtusekretäri poolt 11. juulil 1972. aastal saadud otsusega 27. juunist 1972 esitas Tribunal de commerce de Liège (Liège'i kaubanduskohus) Euroopa Kohtule asutamislepingu artikli 177 alusel kolm eelotsuse küsimust asutamislepingu artikli 85 ning nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 punktide 2, 3, 4, 5, 6 ja 9 kui esimese EMÜ asutamislepingu artiklite 85 ja 76 rakendamist reguleeriva määruse tõlgendamise kohta (EÜT 1962, nr 13).

Eelotsuse küsimustega seotud üldised kaalutlused

2. Artikli 85 lõikega 2 on asutamisleping alates jõustumisest muutnud selle artikliga keelatud lepingud ja otsused automaatselt õigustühiseks.

3. Kuigi artikli 85 lõikes 1 sätestatud keeldu on piiritletud õigusega teha artikli 85 lõikes 3 nimetatud erandeid, ei sisalda asutamisleping siiski ühtki üleminekusätet artikli 85 lõike 2 mõju kohta asutamislepingu või määruse nr 17 jõustumise kuupäeval olemas olnud lepingutele ja otsustele.

---

¹ Kohtumenetluse keel – prantsuse.

4. Selline lünk loob aga veelgi ebamäärasema olukorra, kuna lisaks komisjoni võimalikule sekkumisele artiklis 87 nimetatud määruste ja direktiividega on kohtunikel artikli 85 lõikest 2 tulenevalt õigus otsustada keelatud lepingute ja otsuste kahjuks, kuulutades need automaatselt õigustühisteks.
  5. Kui esimene menetlusviis pakub paindlikkust, mida on vaja iga asja iseärasustega arvestamiseks, siis artikli 85 lõige 2, mille mõte on siduda karmid sanktsioonid range keeluga, ei võimalda oma olemuselt kohtul sekkuda samasuguse paindlikkusega.
  6. Kui komisjoni volitusi kaitstes võimaldas määrus nr 17, eriti selle artikkel 7, võtta komisjonil arvesse õiguskindluse põhimõtet, ei piiranud ta artikli 85 lõike 2 mõju (mida ta tegelikult ei saanud ka teha), vaid vastupidi, kinnitas artiklis 1, et artikleid 6, 7 ja 23 piiramata on artikli 85 lõikes 1 kirjeldatud lepingud, otsused ja kooskõlastatud tegevused on keelatud ilma sellekohase eelneva otsuse vajaduseta.
  7. Seega jäeti täielikult kohtute otsustada, kuidas tuleks ühitada artikli 85 lõige 2 õiguskindluse põhimõttega.
  8. Seetõttu on artikli 85 lõike 2 kohaldamisel võimalik eristada enne artikli 85 rakendamist määrusega nr 17 olemas olnud lepinguid ja otsuseid, edaspidi „vanad lepingud“ pärast nimetatud kuupäeva sõlmitud lepingutest ja tehtud otsustest, edaspidi „uued lepingud“.
  9. Vanade lepingute puhul nõuab lepingukindluse põhimõte, eriti juhul, kui lepingut on muudetud määruse nr 17 kohaselt, et kohus võib selle automaatselt õigustühiseks kuulutada alles pärast seda, kui komisjon on teinud oma otsuse sellest määrusest lähtudes.
  10. Kuna määrus eeldab, et seni, kuni komisjon pole otsust teinud, võib lepingut täita vaid poolte omal riskil, siis uute lepingute puhul ilmneb, et määruse nr 17 artikli 4 lõike 1 alusel esitatud teadetele puudub edasilükkav mõju.
  11. Kui õiguskindluse põhimõte nõuab, et artiklis 85 sätestatud keeldude rakendamisel tuleb võtta arvesse komisjoni volituste täitmisel mõnikord esinevaid märkimisväärseid viivitusi, ei saa see siiski vabastada kohust kohustusest teha otsuseid nende huvitatud isikute nõuete kohta, kes tuginevad automaatsele õigustühisusele.
  12. Niisugusel juhul jääb sõltuvalt artikli 177 kohaldamise võimalikkusest kohtu otsustada, kas on põhjust peatada menetlus selleks, et võimaldada osapooltel hankida komisjoni seisukoht, välja arvatud juhul, kui see tõestab, et lepingul puudub igasugune tajutav mõju konkurentsile või liikmesriikide vahelisele kaubandusele või et pole kahtlust, et leping ei ole kooskõlas artikliga 85.
  13. Kuigi need kaalutlused viitavad eelkõige lepingutele, millest tuleb teada anda määruse artikli 4 kohaselt, kehtivad nad võrdselt ka kõigi niisuguste lepingute suhtes, mille suhtes teatamiskohustus puudub, kusjuures niisuguse kohustuse puudumine on vaid mitteotsustav viide sellele, et sellised lepingud avaldavad üldiselt vähem kahjulikku mõju ühisturu sujuvale toimimisele.
- Esimese küsimuse kohta
14. Eelotsuse esimene küsimus küsib, kas komisjon peab määruse nr 17 artiklites 2, 3 ja 6 sätestatud menetluse algatama hetkel, mil ta kinnitab sekkumatustõendi taotluse või asutamislepingu artikli 85 lõikes 3 sätestatud erandi tegemiseks vajaliku teate kättesaamist.
  15. Küsimus puudutab ilmselt määruse artikli 9 lõike 3 sätteid, mille kohaselt „seni, kuni komisjon pole algatanud menetlust artikli 2, 3 või 6 alusel, on liikmesriikide ametivõimudel õigus kohaldada asutamislepingu artikli 85 lõiget 1 vastavalt asutamislepingu artiklile 88.“
  16. Vajaduseta vaadata uuesti üle küsimus, kas sõnadega „liikmesriikide ametivõimud“ viitab artikkel 9 ka liikmesriikide kohtute asutamislepingu artikli 85 lõikes 2 sätestatud tegevusele, piisab käesoleval juhul tõestamisest, et artikkel 9, viidates artiklis 2, 3 või 6 sätestatud menetluse algatamisele, tõenäoliselt puudutab komisjoni autoritatiivset akti, mis tõendab tema kavatsust võtta vastu otsus nende artiklite alusel.
  17. Lihtne kättesaamise kinnitus, mis kindlasti ei tõesta kavatsust, on vaid halduslik tegevus ning seda ei saa pidada eelnimetatud autoritatiivseks aktiks.
  18. Seega ei saa sekkumatustõendi taotluse või asutamislepingu artikli 85 lõikes 3 sätestatud erandi saamiseks vajaliku teate kättesaamise kinnitust käsitada menetluse algatamisena määruse nr 17 artikli 2, 3 või 6 alusel.

Teise küsimuse kohta

19. See küsimus käsitleb seda, kas 1969. aastal teate esitamist standardlepingu kohta saab pidada teate esitamiseks 1963. aastal sõlmitud sarnase lepingu kohta.

20. Komisjoni 3. mai 1962. aasta määrusest nr 27/62 (EÜT 162, lk 1118) ning sellele lisatud vormidest nähtub, et komisjon leidis, et kuivõrd see kergendab halduskoormat, on teate esitamine standardlepingu sõlmimise kohta piisav tõhusa järelevalve teostamise võimaldamiseks selliste lepingute üle, mis võivad minna vastuollu artikliga 85.

21. Seega saavutatakse ainuüksi teate esitamisega standardlepingu sõlmimise kohta teavitamise eesmärgid samade ettevõtjate poolt sõlmitud sarnaste tingimustega sõlmitud lepingute osas.

22. Samas ilmneb neist üldistest kaalutlustest, et 1969. aastal esitatud teade, mis jääb välja määruse nr 17 artikli 5 lõikega 1 ning artikli 7 lõikega 2 kehtestatud ajapiirangutest, pole selline, mis annaks teada vanadest standardlepingutest, isegi kui need olid olemas enne nimetatud määruse jõustumist.

23. Eeltoodust nähtub, et nõuetekohase teate esitamist ühe standardlepingu kohta tuleb käsitada nõuetekohase teate esitamisenä kõigi samadel tingimustel sõlmitud lepingute kohta, sealhulgas sama ettevõtja poolt sõlmitud varasemate lepingute kohta.

Kolmanda küsimuse kohta

24. See küsimus käsitleb seda, kas teatamiskohustusest vabastatud lepingute õigustühisus artikli 85 lõike 2 alusel jõustub kuupäevast, mil üks lepinguosalistest seda nõuetekohaselt taotles, kohtuotsuse kuupäevast või õigustühisust kinnitanud komisjoni otsuse kuupäevast.

25. Ülaltoodud üldistest kaalutlustest järeldub, et artikli 85 lõige 2 muudab selle artikliga keelatud lepingud ja otsused automaatselt õigustühiseks.

26. Selline õigustühisus laieneb lepingu ja otsuse kõikidele varasematele või tulevastele tagajärgedele.

27. Seetõttu on artikli 85 lõikes 2 sätestatud õigustühisusel tagasiulatuv jõud.

Kohtukulud

28. Kulud, mida on kandnud komisjoni, Saksamaa Liiduvabariigi valitsus ning Prantsuse Vabariigi valitsus, kes kõik on esitanud kohtule oma märkused, ei kuulu hüvitamisele ning kuna käesolev menetlus on vähemalt põhihagi osapoolte suhtes osa liikmesriigi kohtus pooleliolevast hagimenetlusest, jäävad kohtukulud liikmesriigi kohtu otsustada.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ning arvestades menetlusdokumente,
kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,
kuulanud ära poolte kohtukõned,
kuulanud ära kohtujuristi arvamuse,
võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 85 ja 177,
võttes arvesse nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määrust nr 17 (EÜT 1962, lk 204 jne), eriti selle artikleid 2, 3, 4, 5, 6, 7 ja 9,
võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja protokollid,
võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS otsustab

tribunal de commerce de Liège'i poolt talle esitatud küsimustes kooskõlas selle kohtu 27. juuni 1972. aasta otsusega:

Sekkumatustõendi taotluse või Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 85 lõikes 3 sätestatud erandi saamiseks vajaliku teate kättesaamise kinnitust ei saa käsitada menetluse algatamisena määruse nr 17 artikli 2, 3 või 6 alusel.

2. Nõuetekohase teate esitamist ühe standardlepingu kohta tuleb käsitada nõuetekohase teate esitamisena kõigi samadel tingimustel sõlmitud lepingute kohta, sealhulgas sama ettevõtja poolt sõlmitud varasemate lepingute kohta.

3. Artikli 85 lõikes 2 sätestatud õigustühisusel on tagasiulatuv jõud.

Lecourt

Monaco
Donner

Pescatore
Mertens de Wilmars

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 6. veebruaril 1973. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt